

Saopštene su ključne preporuke Konferencije, kao i izazovi koji nam predstoje u procesu evropskih integracija vezano za oblast politike konkurencije u Crnoj Gori, Srbiji i Sjevernoj Makedoniji, i to:

1. Zajednički je konstatovano da je **EFIKASNA ZAŠTITA KONKURENCIJE JEDNO OD KLJUČNIH MJERILA NAPRETKA U EKONOMSKIM REFORMAMA** - odnosno odrednica **KVALITETA** ukupnog ekonomskog ambijenta koji je uspostavljen u zemlji, koji uključuje i kvalitet sprovedenih **REGULATORNIH REFORMI** - po kome se cijeni da li jedan savremeni ekonomski sistem (npr. država kandidat) predstavlja **FUNKCIONALNU TRŽIŠNU PRIVREDU**, što je **prvi ekonomski kriterijum pristupanja Evropskoj uniji**. Pravila koja se odnose na zaštitu konkurencije predstavljaju osnov na kom je formirana tržišna privreda jedne zemlje. U procesu pristupanja Evropskoj uniji **politika konkurencije** zauzima jedno od najznačajnijih mjesta, jer njeno efikasno sprovođenje doprinosi unapređenju ekonomije, razvoju i rastu broja privrednih društava, unapređenju ulaganja u istraživanje i razvoj novih proizvoda, privlačenju novih investicija i povećanju proizvodnje i izvoza.
2. **Države kandidati OBAVEZNE SU PRIHVATITI I U POTPUNOSTI SPROVODITI POLITIKU KONKURENCIJE UNIJE – prije ostvarivanja punopravnog članstva**. Kao jedna od najvažnijih zajedničkih politika Unije, ova politika obuhvata zaštitu konkurencije i državnu pomoć, odnosno podrazumijeva pravila i procedure za suzbijanje povreda pravila ponašanja učesnika na tržištu (restriktivne sporazume između preduzeća, zloupotrebu dominantnog položaja i praćenje koncentracije učesnika na tržištu), kao i dodjelu nedozvoljene državne pomoći koja za rezultat ima stavljanje određenih učesnika u povoljniji položaj.
3. U narednom periodu najveća pažnja će biti posvećena **JAČANJU ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA NADLEŽNIH INSTITUCIJA ZA POLITIKU KONKURENCIJE I KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI**, kako bi se obezbijedio

odgovarajući bilans ostvarenih rezultata i u potpunosti omogućili jednaki i fer uslovi svim učesnicima na nacionalnim tržištima. Proces jačanja administrativnih kapaciteta obuhvata **kako dodatno zapošljavanje, tako i permanentne obuke zaposlenih**. Navedeno je jedno od ključnih mjerila ocjene napretka u ovoj oblasti, čime ove agencije postaju operativno i funkcionalno nezavisne, a njihova pozicija u procesu donošenja odluka u ovoj oblasti jača, baš kao i svijest o njihovom značaju i nadležnostima.

4. Pored nadležnih institucija, neophodno je **JAČANJE KAPACITETA I RESORNIH MINISTARSTAVA, NADLEŽNIH SUDOVA I DRŽAVNIH TUŽILAŠTAVA**. Posebno je potrebno kontinuirano i dosledno jačati stručne kapacitete sudova u oblasti kartela, koncentracija, zloupotrebe dominantnog položaja, i državne pomoći.
5. Adekvatni administrativni kapaciteti omogućice da nadležna tijela odnosno insitucije ostvare **VEĆI STEPEN TRANSPARENTNOSTI U SVOM RADU**, što uključuje i **USPOSTAVLJANJE SVIH REGISTARA, DOSTUPNOST SVIH NEOPHODNIH PODATAKA JAVNOSTI, KAO I SNAŽNU INFORMATIČKU PODRŠKU U SVAKODNEVNOM RADU**. Svjedoci smo da je aktuelna kriza uzrokovana pandemijom još više istakla značaj jačanja elektronskih servisa i kreiranje baza, kako bi se podigla efikasnost sprovođenja politika i pružanje javnih usluga privredi i građanima.
6. Kvalitet pregovaranja u ovoj oblasti biće efikasniji ukoliko se obezbijedi **DOBRA INTEGRACIJA UKUPNE PREGOVARAČKE STRUKTURE**, odnosno **stalnost** organizacione forme nadležnih institucija uključenih u pregovore, posebno nadležnih agencija, čime se čuva ukupna **INSTITUCIONALNA MEMORIJA PROCESA PREGOVORA** i jačaju stručna znanja i pregovaračke vještine. Drugim riječima, države regije su u potpunosti svjesne i prihvataju da se politika konkurencije EU mora **POSTEPENO USVAJATI**, ali se oko njenog sprovođenja u pretpristupnom procesu treba pregovarati na bazi

objektivnih kriterijuma i uslova sprovođenja u kojim ekonomije funkcionišu, posebno u **uslovima ekonomskih kriza** poput pandemije COVID-19. Drugim riječima, pregovaranje o jednoj EU politici znači prihvatanje, ali se o modalitetima i dinamici prihvatanja ipak može pregovarati.

7. **Kvalitetom izlaganja uvažanih panelista, kao i diskusijama, ostvarili smo osnovni cilj naše Konferencije, a to je: PREDSTAVITI OBUHVAT** pregovaračkog poglavlja 8 - Politika konkurencije i njegov značaj za jedinstveno tržište EU, **KAO I STATUS PRISTUPNIH PREGOVORA** odnosno priprema izabranih zemalja Regiona – Crne Gore, Republike Srbije i Republike Sjeverne Makedonije, za pregovore u oblasti politike konkurencije.
8. Istovremeno, dali smo doprinos i ostvarenju sveukupnog cilja **našeg projekta, a to je JAČANJE DIJALOGA između vlade, akademske zajednice, nevladinih organizacija, i samih privrednih društava** u vezi sa zajedničkim evropskim politikama, podrška razmjeni iskustava između zemalja kandidata, podizanje znanja o pravilima državne pomoći/politici konkurencije, posebno pravilima državne pomoći, kao i njihovom uticaju na kvalitet i obuhvat pregovaračkog procesa, razumijevanje samog procesa integracije u EU i njegovog uticaja na ekonomije naših zemalja.